

Okrugli stol

Budućnost javne uprave Republici Hrvatskoj

UDK 35.072(497.5)(047)

U organizaciji Chevening Alumni Hrvatska i Britanskog veleposlanstva u Zagrebu, a u suradnji s Europskim domom Zagreb, u Zagrebu je 20. lipnja 2012. održan okrugli stol *Budućnost javne uprave u Republici Hrvatskoj* kojim je moderirala Ljubica Petrović, članica Upravnog odbora Chevening Alumni Hrvatska.

Uvodno izlaganje održao je David Slinn, veleposlanik Velike Britanije u Hrvatskoj, koji je naglasio da su reforme javne uprave trajan proces budući da javna uprava mora slijediti promjene koje se događaju u društvu. Upravo iz tog razloga reformski procesi ne zahvaćaju samo tranzicijske zemlje, nego i one s izgrađenim stabilnim sustavima javne uprave, kao što je, primjerice, britanski sustav. Vrijednosti kojima pritom treba stremiti jesu integritet, poštenje, objektivnost i nepristranost. Slinn je istaknuo važnost političkih aktera koji su glavni pokretači promjena. Njihov je zadatak da prate promjene u društvu i prilagode se zahtjevima građana. Kao glavne prepreke dolasku britanskih investitora u Hrvatsku naveo je raširenost korupcije, restriktivnu regulaciju u području zapošljavanja i radnih odnosa te netransparentnost odgovornosti za donošenje odluka.

Izlagači na okruglom stolu bili su Arsen Bauk, ministar uprave, doc. dr. sc. Anamarija Musa s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te Vilim Ribić, predsjednik Matice hrvatskih sindikata.

S obzirom na aktualno pitanje broja zaposlenih u javnoj upravi, ministar Bauk je istaknuo da u hrvatskoj javnoj upravi radi oko 250 tisuća ljudi, od čega 90 tisuća u obrazovanju, a 60 tisuća u zdravstvu. Često se zanemaruje činjenica da broj službenika u tzv. klasičnoj upravi koji se često smatra problematičnim, odgovara broju zaposlenih u dvije najveće zagrebačke bolnice. Ministar je govorio i o projektu izrade registra zaposlenih u jav-

nom sektoru kojemu je glavna svrha da se putem tog registra isplaćuju plaće te uvede red i točnost podataka u personalnim službama. Nadalje, registar zaposlenih trebao bi poslužiti i razvijanju funkcije upravljanja ljudskim potencijalima. Ministar je naveo da se u ministarstvima uprave i financija namjeravaju provesti pokusni projekti korištenja registra u navedene svrhe čija bi (ne)uspješnost trebala pokazati treba li projekt proširiti i na ostale organizacije. Na pitanje moderatorice smatra li hrvatsku javnu upravu dobrom, odgovorio je da takva ocjena ovisi o dojmu građana, kao korisnika usluga koje uprava pruža. Za sustav ocjenjivanja službenika predložio je primjenu Gaussove krivulje, s čime se ostali govornici, a i neki gosti, nisu složili. Docentica Musa istaknula je da je pretpostavka za uvođenje takvog mjerila ocjenjivanja postojanje kompetitivnog okruženja koje u Hrvatskoj ne postoji. Navela je da se u Hrvatskoj još uvijek ne primjenjuju instrumenti za mjerenje kvalitete razvijeni u ostalim europskim zemljama. Nadalje, ministar je istaknuo važnost usklađivanja plaća na lokalnoj i državnoj razini s obzirom na to da su plaće lokalnih službenika često više od onih koje primaju državni službenici bez obzira na jednaku složenost poslova. Međutim, pritom treba paziti na nepovredivost autonomije lokalnih i regionalnih jedinica i ostaviti im mogućnost da, u okviru svojih financijskih kapaciteta, odstupaju u određenoj granici od jednakosti plaća. S obzirom na sustav državne uprave, naveo je potrebu jačanja ureda državne uprave u županijama tako da se njihov broj smanji na pet te da im se prepusti rješavanje postupaka u prvom stupnju, što do sada nije bio slučaj u praksi. U većini slučajeva (s iznimkama, primjerice, u području carina i poreza), ministarstva rješavaju u prvom stupnju te bi tu praksu trebalo promijeniti tako da središnja tijela postanu drugostupanjska koja će rješavati o žalbama na rješenja izdana od ureda državne uprave u županijama.

Docentica Musa istaknula je šest područja na kojima bi se trebala temeljiti budućnost hrvatske javne uprave. Ponajprije, riječ je o potrebi jačanja centra, posebno centra Vlade radi efikasne i jedinstvene provedbe javnih politika i uspješnosti daljnjeg vođenja procesa decentralizacije. Izvršne poslove treba prepustiti tijelima na lokalnoj razini, izvršnim agencijama te privatnom sektoru. Naglasila je i važnost edukacije službenika kao jednog od glavnih pokretača razvoja, ali i najveće žrtve u vremenima krize zbog nedostatka financijskih sredstava za provedbu. Veću pažnju trebalo bi posvetiti i boljoj regulaciji, u smislu kvalitete i kvantitete propisa. U tom su pogledu u Hrvatskoj poduzete neke, još uvijek nedovoljne, mjere, posebno u području procjene učinaka propisa. Istaknula je i važnost otvorenosti i transparentnosti javne uprave. Otvorenosti u smislu omogućavanja utje-

caja građana i civilnog društva na djelovanje uprave i transparentnosti kao »vidljivosti« rada uprave. Kao pozitivan primjer otvorenosti navedena je britanska vlada koja je od zatvorenog sustava s vremenom postala jedan od najotvorenijih sustava javne uprave. Docentica Musa je istaknula da je pravo na pristup informacijama tijela javne vlasti u Hrvatskoj dobilo status ustavnog prava tek 2010., ali da britanski primjer pokazuje da su promjene nabolje moguće i da na tome treba ustrajno raditi. Pritom treba imati na umu servisnu ulogu uprave te upotrebljavati informatičko-komunikacijsku tehnologiju.

Vilim Ribić govorio je o iskrivljenoj percepciji građana o javnoj upravi u čijem formiranju veliku ulogu imaju javni mediji. Naveo je da je dio organizacija javne uprave neučinkovit i nije na usluzi građanima, nego se javnim sredstvima koristi radi vlastitog samoodržanja. Međutim, problem je što javni mediji ne ispituju razloge neučinkovitosti takvih organizacija i ne predlažu rješenja postojećeg stanja, nego su prvenstveno zainteresirani za pitanje veličine javnog sektora. Ponovo je naglašeno da problem hrvatske javne uprave ne leži u njezinoj veličini, budući da u pojedinim dijelovima uprave radi i dvostruko manje ljudi od prosjeka zemalja članica EU. Iznimku čine javna trgovačka društva gdje je situacija upravo suprotna. Za sustav ocjenjivanja Ribić je naveo niz mogućih načina ocjenjivanja službenika te predložio osnivanje posebne agencije koja bi provodila valorizaciju organizacija javne uprave.

Mnogobrojna pitanja publike koja su, velikim dijelom, postavili službenici, predstavnici civilnog društva i članovi akademske zajednice, pokazuju zainteresiranost javnosti za reformu organizacije i djelovanja hrvatske javne uprave te na važnost održavanja okruglih stolova i drugih oblika rasprave o sličnim temama u budućnosti.

Jasmina Džinić

* Jasmina Džinić, asistentica na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (assistant at the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb, e-mail: jasmina.dzinic@gmail.com)